

Vsebina: V drami gre za pripoved o ljudeh, ki trpijo zaradi neizživetosti (Freud - psihoanaliza - vsi problemi in težave, predvsem psihične, tudi po Freudovem mnenju izvirajo iz spolne neizživetosti in so tako razlog depresije, notranjih stisk, čustvenih težav, včasih pa se notranja stiska odraža tudi na telesnih obolenjih).

Gre za simultano dramo (več prizorišč hkrati, vidimo v vsa stanovanja, k vsem igralcem in vsi nekaj počnejo). Tisti, ki ima besedo, izstopa v odrski postavitvi tako, da je osvetljen z reflektorjem.

Mestna hiša je postavljena brez čelne stene, tako da lahko vidimo v več prostorov hkrati; opazujemo lahko več igralcev, naša koncentracija je motena, gledalec se, glede na svoje interese, odloča, kaj bo opazoval. Torej gledalci gledajo in vidijo različne stvari - individualizacija. Grumova drama je torej simultana drama, umetnik nam kaže življenje v izmišljenem mestu Gogi, kjer žive ljudje, ki so na meji med zdravim in patološkim. Izhaja iz dejstva, da je človek odvisen od svoje podzavesti, skritih želja, ki usmerjajo njegovo življenje. Človek z razumom ne more obvladati podzavesti.

Dogodek v mestu Gogi (uprizorjen in napisan 1930) pomeni najboljšo dramo po Cankarju. Kot že rečeno gre za delno patološke osebnosti, za komplekse, spolne neizživetosti, za nasilje, ki človeka, ko odraste, zavrejo in mu ne dovolijo, da bi se razmahnil.

Patološke osebnosti so porinjene v dolgočasno, monotono življenje in čakanje, bolešno pričakovanje kakršnegakoli dogodka, ki bi porušil monotonijo. So neaktivne osebe, ki si samo togo želijo spremembe.

Sestri Tabula in Afra imata v drami središčno pozicijo, saj komentirata vsak dogodek v mestu. To sta zlobni opravljivki, ki ju je erotična neizživetost pahnila v to stanje in sedaj nekako uživata v sovraštvu do drugih. Afra je sicer imela zaročenca, a ta jo je prevaral z Elzo, kasneje pa napravil samomor. Še prej pa je Afri izkričal v obraz, da je nikoli ni ljubil in da se je z njo zaročil le zaradi denarja. Elza pa je rodila njegovega otroka, a ker se je nezakonskega materinstva bala, se je hotela otroka znebiti.

Novorojenčka je odnesla na polje in ga izpostavila vetru, a ga je Afra rešila. Otroku je zaradi prehlada dolgo "teklo" iz hrbtna in ostala mu je grba. Gre za grbavega Teobalda, ki je obremenjen z bolešno ambicijo, da bi se rad uveljavil kot igralec, zato vztrajno ponavlja odlomke Ibsenove drame Strahovi (po tej drami se je Grum verjetno tudi zgledoval, saj so podobnosti velike - junaki, vzdušje). Teobald ne ve, da je Elza njegova mati, kajti Afra ji ne dovoli, da bi mu to povedala in jo straši, da jo bo preklel, ko bo izvedel, da je ona kriva njegove telesne pohabljenosti. Elza bi rada umrla a ji Afra tega ne dovoli, saj se boji, da bi Elza odšla k svojemu ljubimcu na oni svet. Zato ji vztrajno prinaša hrano on jo sili jesti. Grozi ji, da bo njen mladostni zločin razodela, če je ne bo ubogala.

Tukaj je še Gapid z lutko, ki jo lepo oblači in je vanjo zaljubljen (ta lutka je človeške velikosti). Glavna oseba je Hana, ki je drugačna od drugih. V mladosti je doživela spolno nasilje, posilil jo je Prelih. Pred njim je zbežala v tujino in se čez čas vrnila. Po njeni vrnitvi je Prelih mislil, da ima pravico do nje, do njene ljubezni in jo je spet zasledoval. Hana pa je pred njim bežala. Nekoč jo je ujel samo v sobi in jo je hotel omamiti z besedami, da ženska prvega nikoli ne pozabi. Te besede jo nekako ohromijo, paralizirajo, a vseeno zbere vse moči in udari Preliha s svečnikom po glavi. Pri tem misli, da ga je ubila. Na pomoč pokliče Klikota, za katerega ve, da je zaljubljen vanjo, a ta se Haninega dejanje ustraši. Obljubi mu svoje telo, kar pa Klikota odbije, saj goji do nje predvsem duhovno ljubezen. Je v prvi vrsti pesnik, ki lepo igra na flavto in mu telesna ljubezen pomeni neko grobo uničenje romantičnega čustva, zdi se mu skrajno ogabna. Tako Hani pomaga služkinja in skupno zvlčeta Preliha na cesto. Kasneje izvemo, da Prelih ni mrtev, torej da ga ni ubila. Prelih hodi po mestu z obvezano glavo in se ničesar ne spominja. Izkáže se, da se ga je Hana vendarle osvobodila. Tako si lahko razlagamo njene besede ob koncu drame: "Naj živi, naj živi, samo da je mrtev." Tako je Hana edina oseba, ki se reši te malomeščanske, bolne, zatohle sredine. Gogo preraste s svojo lastno močjo, skrivnostjo, ki je drugi niso zmožni. Izvemo, da mesto tudi zapusti.

Takšen naslov je avtor postavil drami zato, ker Gogovci vztrajno čakajo dogodka. Razveselijo se že vsake malenkosti, ki bi lahko pomenila spremembo. Celo novica o požaru je dobrodošla, razočarani so, ko izvejo, da se je vnelo samo nekaj starih cunj. Vznemiri jih tudi novica, da je nekdo ubil mestno prostitutko Franciško Marijo, a na "žalost" tudi to ni res. Zaključni se tako, da pušča Gogovce v tej bolni sredini, ostajajo nepotešeni, neaktivno, življenjsko nesposobni in na ta način prikaže pisatelj ali dramatik človeško trpljenje v luči psihoanalitične ideje. Grum sam pravi, da je to groteskna drama.

Karakterizacija glavne osebe: HANA - je glavna ženska junakinja. V mladosti jo je posilil Prelih. Zato je takrat odšla v tujino. Čez čas se je zopet vrnila in Prelih jo je spet nadlegoval. Rešila se ga je tako, da ga je udarila s svečnikom po glavi in izgubil je spomin. Da bi se oprala suma umora (mislila je namreč, da ga je ubila), je izkoristila ljubezen Klikota. TEOBALD - je grbavec, ki želi postati igralec in recitira odlomke iz Ibsenove drame Strahovi. Teobald je Elzin sin, za katero on ne ve. Ko ga je Elza rodila, ga je izpostavila vetru in zato mu je nastala grba. AFRA - je Tarbulina sestra. Ji mestna opravljivka, ki komentira dogodke v mestu. Imela je zaročenca, vendar jo je prevaral z Elzo in naredil samomor. Pred tem je Afri povedal v obraz, da je ni nikoli ljubil in da se je z njo zaročil le zaradi denarja.

Ideja dela: Uveljavili sta se predvsem dve razlagi, sociološka in psihološka. Prva vidi mesto Gogo kot izraz tesnih, provincialnih, zadušnih, nemogočih in nesvobodnih razmer na Slovenskem v času med vojnama. Druga razlaga izhaja iz dejstva, da so skoraj vse psihične deformacije prebivalcev mesta Goge v takšni ali drugačni zvezi z erotiko. To dejstvo vodi do Freudove psihoanalize. Delo je obsodba življenja, sveta, oblasti, družbe, erotike. Pisec obsodi malomeščansko bolno, izumetničeno, hinavsko družbo. Ljudje sami povzročijo atmosfero, v kateri metaforično duhovno, morda pa tudi fizično trohnijo in tonejo.

Kraj čas dogajanja: Drama je nastala leta 1930. Kraj dogajanja pa je v gledališču na odru.

Gre za simultano dramo, kjer vidimo v več prizorišč in vsa stanovanja hkrati, vidimo vse igralce in vse nekaj počnejo. Tisti, ki ima glavno vlogo oz. besedo pa izstopa tako, da je osvetljen z reflektorji.

Motivi, teme: Grum opisuje delno patološke osebnosti, komplekse spolne neizživetosti, nasilje, ki človeku, ko odraste ne dovolijo, da bi se razmahnil. Ljudje ostajajo nepotešeni, neaktivni, življenjsko nesposobni.

1. Preberite imena oseb in opis scene.

Slavko Grum je podrobno predstavil osebe in sceno z namenom, da ta nenavadnost vpliva na nas grozljivo, usodno. S tem nas že v uvodu usmeri k dogajanju v mestu Gogi in natančno in doživeto opiše temačne obraze prebivalcev.

3. Katere podatke daje uvodna opomba o kraju, ljudeh, predmetnosti, vzdušju?

Uvodna opomba prikazuje usodno in temnačno vzdušje, v katerem so ljudje odtujeni, se zapirajo sami zase, bežijo drug pred drugim z namenom, da bi ubežali zlu. Kraj je popolnoma zapuščen. Hiše so nagnjene na cesto, polne prahu, morda še zapuščenih obešencev.

4. Preberite začetni prizor med Afro, Tarbulo in Juto. Zakaj se skuša Klef izmuzniti?

Pogovor med Afro, Tarbulo in Juto teče o tem, ali so na slovesnost povabili tudi barona. Afro in Tarbula, radovedni sestri, panično in hitro sprašujeta služkinjo Juto o tem dogodku. Medtem pa se omenjenemu balkonu bliža šepavec Klef, ki se na vsak način želi izogniti Afri in Tarbuli. Pogovor z njima mu je odveč, neljub,...

5. Preberite odlomek (str. 36-41)

Klef se poskuša potuhniti in izogniti radovednima in zajedljivima sestrama, a ga ti dve kljub temu zadržita. Njihov pogovor se na začetku sploh ne ujema. Afro in Tarbula sprašujeta, kam je Klef namenjen, on pa poskuša z drugimi temami preusmeriti njuno pozornost. To mu sprva uspe. Motiv tega prizora je neznan tujec, s katerim Klef poskuša omehčati sestri. Na koncu zmagata sestri, ki Klefa preusmerita. (motiv: deklica, ki bruha). Po Klefovem odhodu se na ulici pojavi umrla naddavkar, ki pripoveduje o svoji ženi (motiv). Afro in Tarbula sta najprej presenečeni nad naddavkarjem. Ko pa naddavkar panično izdavi svoji skrbi in pobegne, sestri le še dokončata spomine o naddavkarjevem življenju na tem svetu.

6. Preberite scensko opombo o sočasnem dogajanju. (Gapit, lutka)

Scenska opomba prehaja preko ostalih prebivalcev Goge ter se ustavi pri Gapitu, ki prihaja domov. S seboj nosi aktovko. Ko pride domov se skrbno zaklene, nato pa ob natočenem vinu preobleče svojo lutko Gizelo. S tem Gapit pokaže, da je neke vrste bolnik, ker kupuje obleke neživi stvari. Močno je navezan na lutko-materialno stvar. Ne zna ceniti živega, temveč se zadovolji z lutko. Avtor v tej opombi skuša natančno opisati Gapitovo vedenje, njegove kretnje ter s tem bralcu skuša čimbolj pokazati, kako se je dogodek res odvijal. V opombi si motivi sledijo v zaporedju Afro in Tarbula, Klikot, grbavec ter Gapit in lutka. Gapitova mimika je dobra opisana s prislovnimi določili načina, ki dajejo odlomku napetost, stopnjevanje (bežečega, počasi, hlastno, skrbno,...)

7. Preberite začetne replike pogovora med Hano in Terezo do Ali vas je strah?

Iz začetka pogovora se da razbrati, da bosta Tereza in Hana v nadaljevanju govorili o tem, zakaj bi bilo Hano strah. Hana bo verjetno to zanikala, Tereza pa ji ne bo verjela.

8. Nadaljujte branje do odstavka, ki vpelje Preliha. Obnovite prebrano s perspektive Hana zdaj in Hana pred leti. Poiščite idejo tega prizora. Navedi naturalistične prvine v motivih in slogu tega prizora.

Hana je v mladosti doživela neprijetno izkušnjo. Pravi, da jo je pri trinajstih posilil Otmar Prelih, kar je povzročilo travmatične posledice za vedno. Od takrat dalje jo tlačijo more, postala je vedno bolj previdna, nikomur več ne zaupa.

Ko se vrne domov, se mora spet spopasti s preteklostjo. Strah jo je, zato svojo zavetnico išče v Rezi. Pogovarjate so o »namišljenem dogodku«, ki je enak Hanini situaciji, le da Reza tega ne ve. zato ji svetuje, naj tista punca o dogodku spregovori svoji materi, kar se nekja časa obema zdi dobra ideja, vendar je Hana kasneje ne izpelje.

9. Obnova prizora med Hano in Prelihom

Hana po Rezinem odhodu ostane sama v sobi. Sloni na steni in čaka. Popolnoma se preda neizbežni usodi. Kmalu vstopi Prelih in bralec dobi občutek, da Hana začuti neko olajšanje, saj to pomeni konec njenega čakanja. Vendar kmalu spozna, da temu ne bo tako. Prelih spet zahteva, naj se mu preda, Hana pa nima moči, da bi se mu uprla. Prelih surovo plane na njo in jo poskuša spraviti na posteljo. Hani medtem uspe pozvoniti in kmalu se v sobi pojavi Reza, ki jo moti Prelihova navzočnost. Komi se naredi povsem ponižnega in pod pretvezo, da je Hani prišel povedat neko neumnost (podoknica), po hitrem postopku odide iz sobe.

10. Preberite prizor med gospo Prestopil in grbavcem Teobaldom. Navedite vzrok njegove travme. Poišči prvine groteske. Ocenite ekspresionistične vloge v njegovem govoru. Zakaj ravno Strahovi?

Teobald je imel grbo že od rojstva. Vzrok za to bralec izve, Teobaldu pa resnica ostane prikrita. Kakor koli že, Teobald si najbolj od vsega želi postati gledališki igralec, vendar mu to ne bo nikoli uspelo zaradi telesne hibe. Hec pri vsem tem je, da on v to srčno verjame, pri tem pa ga podpira še gospa Prestopil, s katero skupaj igrata določene prizore iz gledaliških iger. Njena igra ne mine brez raznih vzklikov in podobnih čustvenih elementov. še posebej je k pretiravanju nagnjen Teobald, saj se mu njegova igra nikoli ne zdi popolna in jo ponavlja until the hell freezes. Zakaj Strahovi? V šoli so nas učili, da je pač temeljno načelo ekspresionizma tudi dedna determinanta. Kar pomeni, da se to ravno poda Teobaldu, saj ima grbo. Zato menim, da je ravno to dejstvo tudi vzrok izpostavljanja Ibsenove drame.

12. Preberi Gapitov monolog. Citiraj ga. Poišči opazna slogovna sredstva.

Zdi se mi, da je bil mož z izredno zanimivim priimkom GaPit nekoliko zmešan. V bistvu kar precej. Ja, lahko bi rekli tudi, da je bil nor. Njegova norost, ki bi jo morda lahko primerjali tudi z don Kihotom, se kaže pri njegovih izjavah. Pa si jih pogledjmo nekaj...

Šef je pred mano spustil kos vrvice – Obesiti se moram! (pa naj še kdo reče, da ni bil čuden)

Žvečite gumi? Le kar naj se norčujejo, hudiči, še jutri kupim vozni listek!

Gizela, pij!

Resnično, mož se je pogovarjal z lutko, ji nazdravljaval, jo preoblačil, skratka skrbel zanjo bolj, kot ostali moški za svoje žene, kar se mi zdi zelo lepo, le malo butasto izgleda.

13. Preberi še drugi del in povzemi nadaljevanja.

Hana ubije Preliha. Tako vsaj misli, vendar ga zaradi svoje šibkosti le poškoduje v tolikšni meri, da on izgubi spomin, nato se postavi pred njega in se norčuje iz njega, da je ponoči umrl, ljudje pa se smejejo (!!?)

Afra še vedno živi pod vplivom dogodka iz mladosti, ko ji je Elza speljala moža in z njim zanosila. Sicer trdi, da je bil Erik vedno njen, a obe dobro vesta, da je Erik ljubil le Elzo.

Elza je otroka zavrgla (to je Teobald) in si sedaj želi, da bi mu povedala, da je ona njegova mati, a ji Afra tega ne pusti (reason unknown).

Teobald je na koncu prikazan nekoliko medlo. Zanimiva pa se mi zdi njegova izjava »Če bi bil jaz ženska, bi bil tudi izprijen!« Seveda mu gospa Prestopil ugovarja, a on to utemelji s nekaterimi svojimi »logičnimi« sklepanji.

Tudi zaključek drugega dejanja je dokaj nenavaden, saj se še potem, ko se zastor že spusti, igralci še enkrat pojavijo na odru in povejo svoj značilen stavek.

1) Na kratko opiši dogajalni prostor!

Dogajalni prostor drame je mesto Goga – zanikno, razpadlo in dolgočasno mesto, ki ga bralec lahko primerja z zaradi vojne opustošenim mestom z napol porušeni zgradbami in prebivalci, ki se sploh ne menijo za nemogoče pogoje stavb. Goga je polna umazanije, prahu, trohnobe in vsega morbidnega, prebivalci pa so ravno tako pasivni in živijo svoja monotona, prazna življenja brez najmanjšega kančka družabnosti in dobrih sosedskih odnosov. Mesto pravzaprav razpada zaradi odnosov med prebivalci – vsi so preveč zaposleni s hinavščino, opravljanjem (sestri Tarbula in Afra), izprijenim (oficir Gapit s svojo lutko) ali boleznim ravnanjem (grbavec Teobald in njegova obsedenost z gledališkim igranjem), da bi popestrili življenje v mestu in ga oživili.

Morda lahko v povezavi med krajem dogajanja in notranjostjo prebivalcev zasledimo nekaj impresionizma, čeprav ta ni več harmoničen - prebivalci so namreč vsi notranje nemirni, polni sovraštva in neprijaznosti, prav takšna pa je tudi Goga, razpadla in neprijazna za življenje.

2) Nanizaj dramske like in vsakega na kratko označi!

Tarbula in Afra – mestni opravljivki, ki imata pod nadzorom vse dogodke v mestu

Juta – služkinja trgovca Vajde

Klef – izprijen čudak, ki v gozdu zapeljuje mlado dekle

Gapit – paranoičen norec, ki mu družbo dela le njegova kavčukasta lutka

Klikot – pisar in poet, ki je zaljubljen v Hano

Prelih – pomočnik trgovca Vajde, ki je posilil mlado Hano in si jo še zdaj lasti

Teobald – grbavec, obseden z gledališko igro

Gospa Prestopil – stara žena, ki dela Teobaldu družbo in z njim igra

Hana – hčerka trgovca Vajde, ki se je po dolgem času vrnila iz tujine, da bi se poročila

Gospa Tereza – pomočnica v Hanini hiši

3) Izpiši tri citate in enega komentiraj!

»Prvi se ne pozabi nikoli.« - Hana

»Po pravici vam povem – če bi jaz bil dekle – jaz bi bil tudi izprijen!« - Teobald

»Naj živi, naj živi – samo da je mrtev!« - Hana

Ta citat mi je od vseh dal razmišljati, ker si ga lahko razlagamo na mnogo različnih načinov. Morda je Hana s tem stavkom hotela izraziti nekakšno škodoželjnost in maščevalnost. Stavek se seveda nanaša na Preliha, ki jo je bil posilil, preden je odšla v tujino in jo je hotel posiliti tudi takrat, ko se je vrnila domov na poroko. Zaradi tega se je Hani gnusil, sovražila ga je, ker jo je silil v posteljo in ker je zaradi njega dobila negativen odnos do spolnih odnosov. Zaradi njenega sovraštva si stavek lahko razlagamo tako, da je Hana vesela, ker so bila zlobneževa slaba dela poplačana. Škodoželjno mu želi, da naj prazno živi naprej v nevednosti – naj bo živ in hkrati mrtev.

Vendar je po mojem mnenju Hana preveč prijazna oziroma daja prevelik vtis nedolžne žrtve, da bi se na koncu izkazala za tako škodoželjno (čeprav bi bilo to za žrtev posilstva normalno), zato sem si njen citat raje razlagal, kot da je Prelihu odpustila njegovo kruto ravnanje z njo, češ da je dobil pravično kazen.

4) Predstavi vzdušje v drami!

Vzdušje v drami ustvarjajo prebivalci in okolje. Označil bi ga kot bolešno, dolgočasno in gnijoče. Skoraj vsi prebivalci se vedejo nenormalno. Sestri Tarbula in Afra uživata v opravljanju in odkrivanju skrivnosti drugih meščanov, ki jih potem razglašata naokoli in tako osramotita. Oficir Gapit trpi zaradi preganjavnice in se zaklepa v svojo sobo ter ljubimka s svojo

gumijasto lutko, kateri kupuje drage obleke in z njo večerja. Grbavec Teobald je popolnoma obseden z gledališko igro in ves čas tiči v Ibsenovih knjigah, predvsem ga navdušuje drama Strahovi. Klef je tudi izprijen meščan, ki se skrivaj sestaja v gozdu zunaj Goge z neko štirinajstletnico, ki je z njim zanosila. Trgovčev pomočnik Prelih je posilil Hano, ko je bila še mlada deklica in jo hoče posiliti tudi zdaj, ko se je vrnila ... Nekateri liki so že po telesnih lastnostih nenormalni – Klef je šepavec, Teobald je grbavec.

Poleg nenavadnega vedenja literarnih likov je tudi okolica precej grozljiva. Gogo sem si sam predstavljal kot mesto večnega polmraka – vedno obsijano z grozljivo svetlobo sončnega zahoda in so sence vedno najdaljše. Javne površine niso urejene, ceste so peščene in prašne, tako da soparen veter venomer dviga prah v zrak. Steklo na vseh oknih je razbito ali vsaj razpokano in prašno. Večina nagrobnikov na pokopališču je razbita na kose, nekateri grobovi so prekopani ... Skratka, zapuščeno, a hkrati naseljeno mesto.

V drami je čutiti tudi pridih nadnaravnega – na primer v prizoru, kjer Tarbula in Afra zagledata umrlega naddavkarja, ki se iz navade sprehaja po Gogi, čeprav je umrl že dolgo nazaj in so ga tudi pokopali.

Zaradi takih okoliščin je vzdušje v drami precej morbidno, bralca utesnjuje in mu vzbuja gnus ter odpor. Meni je bilo takšno vzdušje zelo všeč, ker je še poudarilo vsebino drame in ker mi je nasploh temačno vzdušje všeč.

1.) Kaj pomeni mesto Goga? Kako bi ga razložili s sociološkega in kako s psihološkega vidika?

S sociološkega vidika je mesto Goga osamljeno mesto. Tu živi peščica ljudi, ki so sami in oddaljeni od drugih. Nimajo boljšega dela kot da opazujejo in kritizirajo druge in njihova dejanja. S psihološkega vidika pa je to mesto pusto in brez življenja in tempa, kakršno je bilo takratno življenje v mestih.

2.) Opazujte odrski dramski prostor in premislite o simbolni razporeditvi oseb v drami (narišite si Grumovo simultano sceno). Kdo je vplival na avtorjevo dramsko tehniko? Zakaj prizori niso označeni?

Osebe so razporejene tako, da so v zgornjih nadstropjih tisti, ki bi v življenju radi dosegli več. To so Hana, Klikot in Teobald. V nižjih nadstropjih pa so tisti kateri nimajo takšnih namenov, niso umetniki. Drama je napisana tako, da so vsi igralci ves čas na odru, zato ni prizorov. Grum je uporabil simultano tehniko. Na Gruma je vplival ruski režiser Tairov, ki je to tehniko razvil.

3.) Zakaj ima drama naslov Dogodek v mestu Gogi? Na kratko povzemite vso zgodbo.

Tak naslov si je pisatelj izbral zato, ker drama govori o majhnem mestecu, kjer vsi pričakujejo nek dogodek, ki ga na koncu sploh ni.

Mesto Goga je izmišljeno in njeni prebivalci so zelo nenavadni. Vsak prebivalec ima probleme, ki za družbo večinoma niso sprejemljivi, bodisi ljubezenski, bodisi seksualni. Čakajo na nek dogodek, ki naj bi se pripetil in razbremenil celotno neprijetno in dolgočasno vzdušje. Nekakšen vrh zgodbe predstavlja prizor kjer Hana svojega posiljevalca Preliha udari s svečnikom po glavi in misli da ga je ubila. Prelih preživi in tudi življenje ostalih se ne spremeni. Ozračje ostane isto.

4.) Opazujte didaskalije in njihov pomen pri razumevanju zgodbe.

Didaskalije so nujno potrebne v tej drami, saj bi bilo drugače nemogoče razbrati dogajanje v drami. Opisujejo čas dogajanja, mesto dogajanja, osebe, ki so vanj vključene in seveda dogajanje samo.

5.) Kako bi definirali groteskno? Pomagajte si s slovarjem.

Groteskno je beseda za nekaj kar je tragično in komično obenem. Prikazano je na komičen način.

- EKSPRESIONISTIČNA DRAMA

Je najpogosteje enodejanka, z vizionarnim, preroškim junakom, oznanjevalcem novih vrednot, etosa, človeka, bolj socialne ureditve in odrešitve. Ta naj bi povedal množico, zato jo nagovarja in spodbuja k uporabi, k akciji za bratstvo, ljubezen, človečnost, dobrotu; je dramatikov »drugi jaz« in intelektualec, razdvojen med etičnim in pragmatičnim, duhovnim in materialnim; navadno je brez imena, torej moderni slehernik. Tudi njegov jezik je ekstatičen, zanesen, raztrgan. Himnična atmosfera oder spremeni v kulturni prostor; katastrofično občutje sveta kar kliče po preobrazbi in harmoniji med ljudmi, svetom in vesoljem. V slovenski ekspresionistični dramatik se Slavko Grum že prebije v območje avantgardizma, med tiste, ki so uvajali »duha« visokega modernizma, v katerem se subjekt odtrga od družabnega in patriotskega angažmaja in ogleduje samo še svojo lastno stisko v resničnosti, ki se zdi neznosna.

- GOGA, GGOVCI, VZDUŠJE

Prostor: gre za 'usodni rob' mesta oz. predmestja, kamor usoda odlaga ljudi; GRE ZA PROSTOR GROZLJIVE USODNOSTI.

Ljudje: so kot PREDMETI – REIFIKACIJA. KAKOR PRILEPLJENI SO MED OGLEDALI; NEGIBNOST POVZROČA TESNOBO, GROZAVOST; KOT PRELOMLJENI SLONIJO OB SVOJEM OKNU S POKORNO NAGNJENO GLAVO.

Njihove lastnosti: so osamljeni, ven hodijo, če je nujno treba, hlastno se zaklepajo med stene, v zaprašene sobe polne usodnosti – PRE/ZASTRAŠENOST.

Predmetnost: hiše, ogledala, slike, omare, flavta, lutke – USODNOST.

Vzdušje: opozarja na NEMIR V LJUDEH, PO OZRAČJU SE NOSI DROBNA, TRZAJOČA PESEM FLAVTE, SOBE BAŠE MRAK, BELINE ROK, TESNOBA, GROZAVOST, PRELOMLJENI KLIKOT S POKORNO NAGNJENO GLAVO – KOT KRISTUS; DOGAJANJE JE TOREJ MRAČNO, TESNOBNO. **UMOR POLEG OSTALEGA STOPNJUJE BOLNO GOGOVSKO OZRAČJE.**

- 'USODNOST SOB'

Razporeditev od leve proti desni in od zgoraj navzdol: Vajdovi – KLIKOT, AFRA IN TARBULA – TEOBALD, MIRNA ŽENA, GAPIT.

Gotovo je simboličen najvišji položaj (blizu zvezd!) za pesnika in igralca, središčni za obe sestri (lahko prežita iz sredine na vse strani – kot živa vest ali tajna policija) in pritlehni za Gapita (POTLAČENOST).

- ZVRST, VRSTA, ZGRADBA

'ANTIDRAMA', KER V NJEJ NI NE TRAGIČNOSTI NE KATASTROFIČNOSTI NE USODNIH PRELOMOV NE ZLOMOV NE DRAMSKEGA PREOBRATA – KDOR HOČE PREŽIVETI IN ZAŽIVETI DRUGAČE, MORA VEN, IZ GOGE...

Trojna enotnost je v bistvu upoštevana, saj gre za enotnost dejanja, časa in prostora; vroča, zadušljiva poletna noč. Gre za simbolični sintagmi: GLOBOKA NOČ – BLESTEČE JUTRO.

Drama je MOZAIČNO SESTAVLJENA IZ HANINE ZGODBE IN IZ ZGODB DRUGIH OSEB. V drugem dejanju pride do udarca... OD TEGA PREOBRATA SE ZGODBE GOGOVCEV 'RAZPLETAJO'; HANINA POT PA JE ŠE ZMERAJ NA VRHU DOGAJANJA IN SE KONČA BREZ RAZPLETA.

Gre za DRAMATURŠKO ZANIMIVO RAZPOREJENE SITUACIJE – PRIZORE V 'STATIČNEM GIBANJU' in v NA POL ZASPANEM, POČASNEM RITMU, KI SE LE TU IN TAM POSPEŠI ob t.i. kolektivnih scenah: DOGAJANJE SPROŽI HANIN PRIHOD V MESTO – NATO PRIČAKOVANJE/NAPETOST NARAŠČA DO UDARCA – USODE SE DOPOLNJUJEJO, SO KOMPLEMENTARNE – povezave med njimi so fine – pomensko jih krepijo in razlagajo posamezni simbolni paralelizmi; SINTEZA NASTAJA V GLEDALČEVEM POGLEDU.

- NASLOV – 'DOGODEK'

Sestavljen je iz niza majhnih, neusodnih in nepomembnih 'dogodkov' (uvodna zabava, tudi slikarjeva zabava), najpomembnejši pa je Hanin udarec; VSE JE LE ENO SAMO HREPENENJE PO DOGODKU, KI GA NI.

VSEKAKOR JE PRIČAKOVANI DOGODEK RDEČA NIT GOGOVSKEGA DOGAJANJA IN JE V BISTVU VODILNI MOTIV, kot, vrata sobe idr.

GOGA JE MESTO, V KATEREM SE NIČ NE ZGODI, DOGODKI NISO DOGODKI, PRELOH NE UMRE, NIKOGAR NE UBIJEJO, NIČ NE GORI, KONČA SE LE HANINA MORA IZ PRETEKLOSTI.

- IDEJA, TEMA

...IZGUBLJENOST IN OSAMLJENOST ČLOVEKA, ZLOČINSKI KRETENIZEM – BIVANJSKA KRIZA MODERNEGA ČLOVEKA, UJETEGA V MESTO.

ČLOVEK SE LE Z DOLOČENIMI DEJANJI 'OSVOBODI' GOGA: NASILJA, SMRTI, BLOKAD, PONIGLAVE MAJHNOSTI, PROVINCIALNOSTI, ZLOBNE PRIVOŠČLJIVOSTI.

TRPLJENJE: ELZA, KI NE SME BITI MATI; USOJENOST: PRELIH V PRIZORIH S HANO; GNUS: TEREZA, V POGOVORU S HANO O ZAKONU; LJUBEZEN – KLIKOT, V PISMU; ŽELJNOST – PRELIH, V OBEH PRIZORIH S HANO; SOVRAŠTVO – AFRA, V PRIZORU Z ELZO; MATERINSTVO: MIRNA ŽENA V PRIZORU Z AFRO, TAKŠNA ŽELJA PA TLI TUDI V HANI; IGRA/NJE: TEOBALD, IGRA STRAHOVE; SPOLNA NEIŽIVETOST OBEH SESTER; GAPITOV FETIŠIZEM; ŽELJA PO SAMOMORU MIRNE ŽENE; KLEFOVA PEDOFILIJA.

- OSEBE – JUNAKI – ZGODBENI POVZETEK

V Gogi ni 'junaka'; vse osebe (kolektiv) imajo svojo težo in pomen. OSREDNJEGA IN ZUNANJEGA SPORA V ANTI/DRAMU NI, V NJEJ SE KAŽE LE NIZ OSEBNIH, INTIMNIH SPOROV IN ZAMER; VSAK DELUJE LE V SVOJ PRID, MIMO DRUGIH; GRE ZA SOOČENJE DEJANSKEGA IN NAVIDEZNEGA, UMIŠLJENEGA; VSAKA AKCIJA OHRANJA LE FIKTIVNOST.

Drama je zelo efektna, ima zelo markantne značaje in so vse vloge od prve do zadnje zanimive.

GOGA SIMBOL MALOMEŠČANSKEGA ŽIVLJENJA V PROVINCI...

VSE OSEBE SO ŽRTVE ZUNANJEGA IN NOTRANJEGA PRITISKA, KI JIH PUŠČA NEIŽIVETE, ZATO PA JIH MALIČI V BOLESTNE, SKORAJ NERESNIČNE LIKE.

KRIVDA JE V NJIH SAMIH, KER NE NAJDEJO MOČI, DA BI SE UPRLI OKOLJU; BEŽIO V GROTESKNE VLOGE, NAPOL BLAZNE MANIJE IN FIKSNE IDEJE...

VSI SO NEIŽIVETE OSEBNOSTI, KI SE V OKOLJU BOLESTNO SKRIVENČIJO IN GROTESKNO POPAČIJO.

ZLO, KI GA NOSIJO V SEBI IN SEJEJO NAVZVEN, RAZŽIRA; GOGOVCU NISO SREČNI IN NE OSREČUJEJO, VSAKEGA KAZI NE/VIDNA GRBA ALI ŠEPAVOST – SIMBOL ZA DUŠEVNO STANJE MESTNIH LJUDI. VSI SO NA SVOJ NAČIN POVEZANI S HANO IN TRPIJO PODOBNO KOT ONA, SO NEKAKŠNE VARIJANTE OSNOVNEGA MOTIVA.

O USODNIH VPRAŠANJH JAVNO NE RAZMIŠLJAJO NITI NE GOVORIJO, SVOJIH NAPAK SE ZAVEDAJO, SRAM JIH JE IN HKRATI STRAH, DA BODO VEČNO TAKI, ČE NE ŠE SLABŠI, ZATO SE ZATEKAJO V LEPŠE PRIVIDE, V SANJAVA UMIŠLJANJA, BEŽIJO DRUG OD DRUGEGA, DRUG PRED DRUGIM, SE HLASTNO ZAPIRAJO 'MED ŠTIRI STENE', V SAMOTNA IN NEOPAZNA DROBNA ZADOVOLJSTVA, MED PREDMETE, KJER IZGOREVAJO OD ŽELJA IN MALIH HUDOBNOSTI; TODA VSE NA SKRIVAJ, KAJTI TELESNOST IN LJUBEZEN STA V GOGI GREH.

Goga ima tudi lastnosti Grumovega Novega mesta: »Vsakdo je poznal vsakogar... mestni čudaki, sadovi stisnjenih družbenih razmer... mestni prižigal uličnih svetilk, mestni vodnjak na Glavnem trgu, hiše, okna, sobe.

1.) Zunanja in notranja zgradba drame

Zunanja zgradba: drama je kratka dvodejanka, ki ne poteka v vzročnem zaporedju, temveč simultano. Taka predstava deluje kot kompliciran, vendar skrajno precizen mehanizem.

Notranja zgradba: kot sam Grum pravi, je Dogotek v mestu Gogi montaža raznih zgodb: iz Zolajeve novele Za noč ljubezni, sklepnega prizora Ibsenovih strahov, iz dveh svojih črtic in osnovne zgodbe Strindbergove Gosposodične Julije

2.) Oznaka oseb, njihova omejenost s psihološkimi frustracijami

Protagonistka zgodbe je Hana, ki se je po dolgih letih bivanja v tujini zopet vrnila domov. Njen motiv je seksualna travma. V rani mladosti jo je posilil hlapec, kar je bil vzrok za njen odhod iz mesta. Svoje frigidnosti se želi rešiti z umorom Preliha. Konec drugega dejanja se zdi, da ji je to uspelo, vendar se zastori dvignejo znova in vidimo vse prebivalce v začetnih pozah, tudi Hano. Njen uspeh je torej vprašljiv. Tudi ostali junaki izhajajo iz psihopatološke seksualnosti: sestri Tarbula in Afra (nevoščljivost), Klef (pedofilija), umrli naddavkar (samoljubnost), Gapit (fetišizem - lutka), grbavec Teobald (želja po kompenzaciji), mirna žena (samomor).

3.) Pomen didaskalij za razumevanje drame

Pomen didaskalij je lažjem razumevanju razpleta, ki poteka pred bralcem. Brez didaskalij bi dogodkom težko sledili, saj nazorno slikajo dejanja junakov in dogajanje okoli njih. Drama je analitična.

4.) Razlaga konca in prizorov po koncu, ali gre za krožno dramaturgijo

Konec predstavi tragičnost mesta, saj se ne razplete, ampak se spet zgodijo stvari, ki so se zgodile že na začetku.

5.) Primerjava koncev pri Grumu, Sartru in Ionescu

Pri vseh treh na koncu ne najdemo nikakršnega sporočila ali rešitve, saj se stvari ponovijo: pri Sartru kot brezizhodnost in ujetost, Ionesco predstavi isti dialog le z drugimi osebami, Grum pa ponovi dogodke, ki so se že zgodili.

6.) Glavna ideja v drami, ali je v Gogi možna odrešitev

Glavna ideja drame je prikaz sprevrženosti prebivalcev mesta Gogi, ki mučijo en drugega vsak na svoj način. V Gogi odrešitev ni možna, vsak ostane žrtev potlačenih in neizživetih strasti.

7.) Absurdnost v Gogi in pri Ionescu

Absurdnost drame je v iskanju izhoda iz začaranega kroga vsakdana. Goga bo ostala vedno ista - prostor zafrustriranih ljudi, ki si ne morejo, morda celo ne želijo pomagati. Pri Ionescu je glavni namen zgodbe predstaviti absurd, Grum pa ga jemlje le kot sredstvo za oblikovanje umetniškega dela.

6.) Interpretirajte lik Hane in Preliha, njun odnos in izberite pomembne dogodke (npr. Hanino pismo, uboj ...) za razvoj vsebine v drami. Ali je zgrajena klasično? Utemeljite odgovor.

Hana je zapustila mesto, ker jo je posiljeval njen služabnik Prelih. Po nekaj letih se vrne nazaj in upa, da so se razmere spremenile, vendar sprememb ni. Prelih ima Hano še vedno v oblasti in neprestano ji ponavlja stavek: »Prvega ne pozabiš nikoli.« To predstavlja njegov odnos do nje. Želi si jo imeti za vedno in jo izkoriščati še naprej. Vendar kasneje se mu Hana upre. Ko Prelih pride pijan v sobo, da bi jo izkoristil, ga ona udari s svečnikom po glavi in misli, da je umrl. S Klikotovo pomočjo se ga znebi. Nažalost pa Prelih ne umre in se zgodba le še ponavlja. Drama ni zgrajena klasično. Ima samo dve dejanji, medtem ko jih imajo klasične pet. prizori v drami niso razdeljeni, saj je Grum uporabil simultano tehniko.

7.) Na kratko premislite o drugih karakterjih v drami (povzemite jo z njihovimi lastnostmi) in opišite kot skupinski portret

Tarbula in Afra sta opravljeni ženski, ki stanujeta v sredinskem delu hiše in imata vpogled na celoten trg. Njun največji problem izvira iz tega, da nikoli nista bili ljubljene. Afra je v mladosti sicer imela moža, ki pa je ljubezen izkazoval drugi ženski. Umrli naddavkar je pravzaprav mrtev mož, ki išče svojo ženo. Je samoljuben in neprestano poudarja kaj in koliko je on naredil za svojo ženo.

Julio Gapit je fetišist, ki se je zaljubil v lutko. Ker v svojem življenju ni našel prave ljubezni, jo je posvetil lutki. Na njegovo »zmešanost« pa kaže tudi halucinirani glas, ki ga spremlja povsod.

Teobald je grbavec, ki si silno želi postati igralec. Zaveda se, da mu zaradi svojega videza to ne bo uspelo in zato nekako nadomesti to s tem, da doma vadi neprestano eno in isto igro in sicer Ibsenove Strahove.

Mirna žena je tista, v katero se je zaljubil Afrin mož. Ona si močno želi umreti in da bi umrla čimbolj na skrivaj ne je.

Samomor pa hoče prikriti, ker bi drugače Afra Elzinemu sinu Teobaldu povedala da je Elza njegova mama in da je ona kriva za njegovo grbo.